

Forensic ICT & IT audit een veelbelovende combinatie?

VUORE

Arthur de Groot
Amsterdam, 13 september 2016

01 Inleiding

02

Fraude & cyber-
crime van toen
tot nu

03

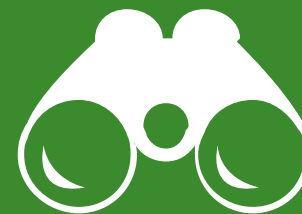
Het belang van
forensisch
onderzoek

04

Wat is een
goed
forensisch
onderzoek?

05 Blik naar
de
toekomst

06

Afsluiting

AGEND

Fraude & cybercrime: van toen tot
nu

Incidenten toen

Incident	Probleem	Oplossing
Rotterdamse computerfraude	Is een bestand een geschrift bewijsvoering	jurisprudentie
Sabotage systeembeheerder	Manipulatie login-script / Handeling niet strafbaar	aanpassing wet
Manipulatie gokstelsel renbaan	Bewijsvoering	opleiding + training / PP samenwerking
Inbraak US computers	Jurisdictie	aanpassing wet
Elektronische kassa / zwarte omzet / witwassen	Bewijsvoering	Voorlichting
Datacrimevirus	Opsporing daders / crisismanagement	Aanpassing wet
terrorisme	Toegang zakcomputer	Innovatie / PPS

8 DKS-FILE DUMP

STICHTING TOTALIZATOR 870623 DAY 29 RACE 12

DRIVE:: 1
FILENAME:
BLOCK-NO: █
SEARCH:

2ED001000C01C200000000000041401D
2ED002000501234000000000000001D
2ED003000501134000000000000001D
2ED0040006014180004000EBC000001D
2ED005000A014480004000200000001D
2ED0060014014580004000200000001D
2ED0070032014680004000200000001D
2ED0080064014700404000010000001D IO: 00000

Incidenten nu

Incident	Probleem	Oplossing
Cybercrime (hacking, ransomware)	Op afstand/ anoniem	Jurisprudentie / nieuwe bevoegdheden
Identiteitsfraude / phishing	Privacy	aanpassing wet
Skimming	Jurisdictie	opleiding + training / PP samenwerking
Data leakage	verantwoordelijkheid	aanpassing wet
Fintech / bitcoin	Bewijsvoering / witwassen	Innovatie / PPS / Voorlichting
Beschikbaarheid infrastructuur	Afhankelijkheid	Aanpassing wet
Internet fraude	Veel / groot dark number	Voorkomen en interventie ipv onderzoek

Het belang van forensisch onderzoek

Wat is forensisch onderzoek

- Wikipedia: is sporenonderzoek dat gedaan wordt ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek. Het helpt bij het opsporen van de daders of de oorzaken van (mogelijke) misdrijven op basis van wetenschappelijk bewijsvoering.
- Het woord forensisch betekent "de [rechtspraak](#) ten dienst staand" en stamt af van het [Latijnse](#) woord [forum](#) (markt), dat duidt op het openbare karakter van de rechtspraak.
- Een eenvoudig voorbeeld van forensisch onderzoek is de bepaling van de verstreken tijd tussen het overlijden en het ontdekken van het lichaam (post mortem).
- Forensische accountancy: accountancy tbv het gerecht.
- *CSI: crime scene investigation*

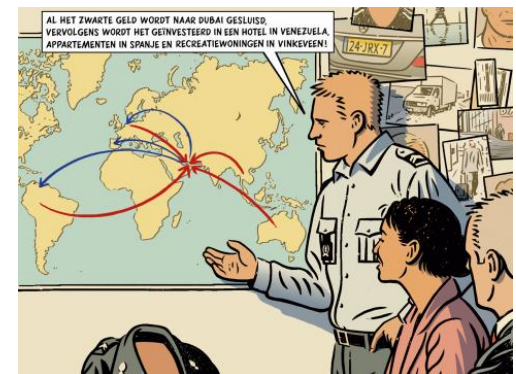
Waarvoor dient het forensisch onderzoek?

“Forensische accountancy is het specialistisch deelgebied van de accountancy, waarbinnen accountants zich ten behoeve van rechtshandhaving bezighouden met het verzamelen, controleren, veredelen, bewerken en analyseren van en rapporteren over gegevens”

Waarheidsvinding om toedracht van een vermoed incident vast te stellen

Maar ook: om zekerheid over ‘iets’ te verkrijgen:

- Een financiële positie
- Oorzaak van een budgetoverschrijding
- Overtreding van een regel of gedragscode
- Daderschap bij een cybercrimeverdenking

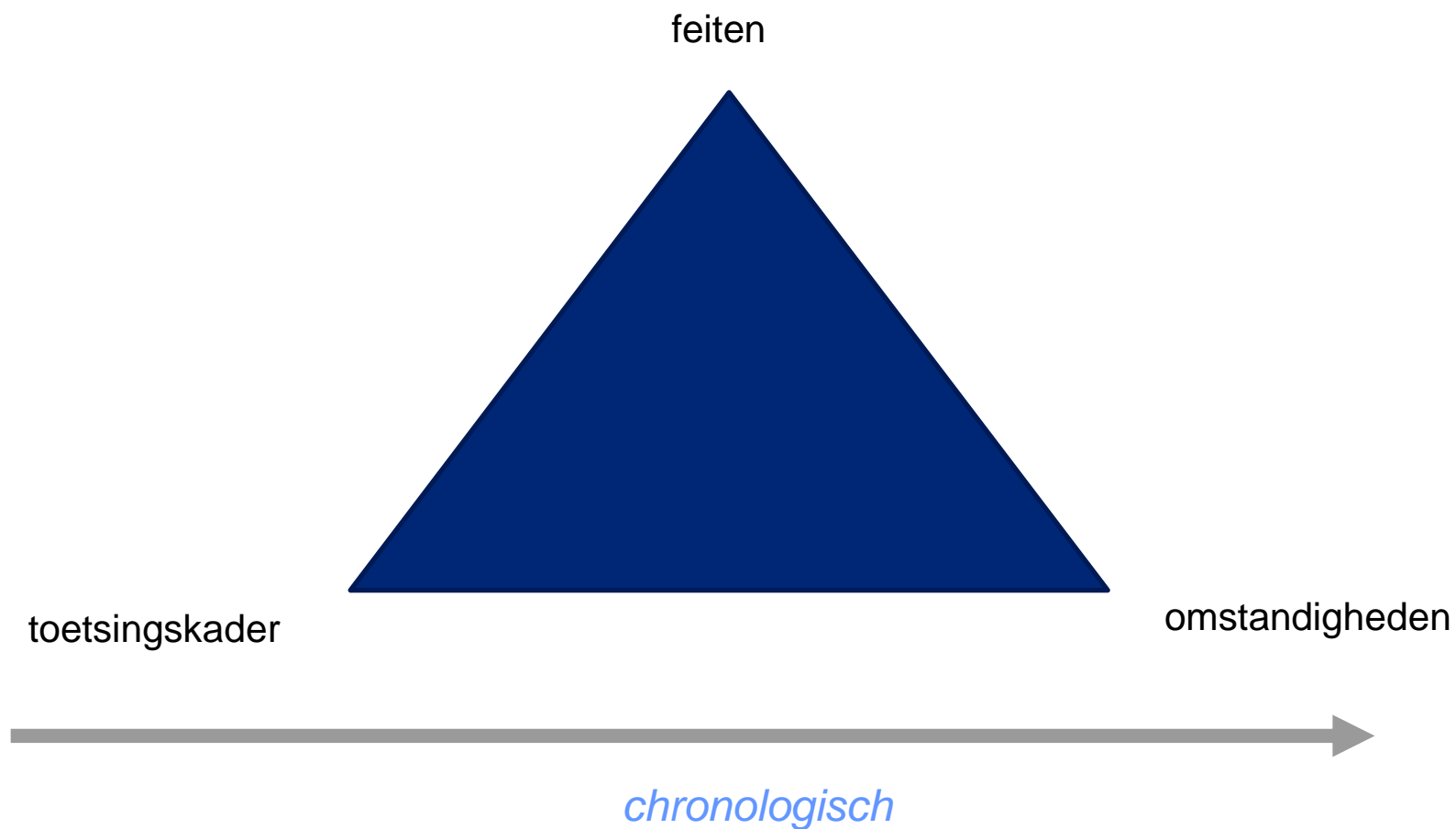

Kenmerken forensisch onderzoek

- Incident / geschil
- Feiten
- Omstandigheden
- Toetsingskader / recht (formeel/materieel)
- Waarheidsvinding (toedracht)
- Bewijs, bewijsvoering, bewijslast, bewijsleer
- Deskundigheid / competenties
- Rapport en besluitvorming

Wat is een goed forensisch
onderzoek?

Aanpak: scenariogericht onderzoeken → forensisch rapport

Onderzoeksmiddelen

Middel	(Financiële) administratie	Digitale data	Interviews	Open bronnen	Derden onderzoek
Wat	Onderzoek in: <ul style="list-style-type: none"> • Grootboek • Projectadministratie • Postregistratie 	Digitale wasstraat (forensic portal)	Betrokkenen en getuigen	Inventariseren onderlinge belangen	Onderzoek in (financiële) administratie derde privé/rechtspersoon
Hoe	Data-analyse Doornemen aan de hand van de stukken	Via zoektermen Predictive analysis	Interview met verslaglegging + accordering	Raadplegen (betaalde) databases en internet	Verzoek tot vrijwillige medewerking
Kanttekeningen	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid • Vernietigde / verwijderde informatie / gegevens 	Privacy aspecten	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijwilligheid medewerking • Waarheid verklaringen 	Bronnen beheerd door derden	Vrijwilligheid medewerking

Risico's

Forensisch onderzoek gaat vaak om grote (persoonlijke) belangen

Kwaliteit is dus belangrijk, maar wat is dat ?

ZORGVULDIGHEID

Scenario gericht onderzoeken kent het gevaar van tunnelvisie

- Accountable kunnen zijn over het uitgevoerde onderzoek → dossier
- Wat en waarom van uitgevoerd werk
- Bevindingen te herleiden → chain of custody → bewijsvoering (welk bewijs, wanneer toereikend)
- Dossier mag geen 'check the box' zijn

Zorgvuldigheid

- Opzet + structuur van het onderzoek moet deugen
- Eisen aan opdrachtformulering, opdrachtgeverschap
- Onderzoekers moeten zich aan de wet en regels houden

- Onderzoekers moeten de (rechts) beginselen snappen: algemeen en specifiek
 - Proportionaliteit/ subsidiariteit
 - Onafhankelijkheid / onpartijdigheid / verschoningsrecht

- Eisen voor een forensisch rapport
 - opbouw, volledigheid, formuleringen (geen suggestief taalgebruik)

Competenties forensisch (ICT) onderzoeker

- Kennis
 - onderzoek / waarheidsvinding
 - materie
 - juridisch
- Bekwaamheden / vaardigheden
 - attitude
 - interview technieken
 - rapportage (mondeling/schriftelijk)
- Ervaring ('vliegreuven')

Forensisch onderzoek: de regels

- Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM)
- Grondwet (Gw)
- Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)
- Burgerlijk Wetboek (BW)
- Wet Toezicht Accountantsorganisaties (WTA)
- Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA)
- Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO)
- Praktijkhandreiking persoonsgerichte onderzoeken (PPO)
- Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus (WPBR)

Praktijkhandreiking Persoonsgerichte onderzoeken

Definitie persoonsgerichte onderzoeken:

In deze praktijkhandreiking wordt onder een persoonsgericht onderzoek verstaan de aan een accountant verleende opdracht waarvan het object bestaat uit het functioneren, handelen of nalaten van handelen van een (rechts)persoon, voor de uitvoering waarvan werkzaamheden met een verifiërend karakter worden verricht, onder andere bestaande uit het verzamelen en analyseren van al dan niet financiële gegevens en het rapporteren van de uitkomsten.

- Niet alleen natuurlijke personen ook rechtspersonen;
- Onderzoek naar handelen of nalaten van handelen
- Onderscheid met controle/beoordeling is object van onderzoek
- Geen assurance of aan assurance verwante opdracht

Praktijkhandreiking Persoonsgerichte onderzoeken - Algemene uitgangspunten

Proportionaliteits-, subsidiariteits- en fair play beginsel

- Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de door de onderzoeker gehanteerde onderzoeksmethode in een redelijke verhouding behoort te staan tot het doel van de opdracht.
- Het subsidiariteitsbeginsel betekent dat van de onderzoeker mag worden verwacht dat hij die onderzoeksmethode kiest die zo min mogelijk bezwarend voor betrokkene(n) en derden is.
- Het fair-playbeginsel houdt in dat de onderzoeker bij zijn onderzoek geen gebruik mag maken van bedrog, list, trucs of valse beloften.

Een blik in de toekomst...

A person wearing a dark hoodie is silhouetted against a background of green binary code (0s and 1s) on a dark green background. The person's face is obscured by the hood. The overall aesthetic is digital and mysterious.

ICT incidenten,
hoe erg is het?

The Misconduct Resilient Organisation

De rol van de ICT auditor?

GOVERNANCE & OVERSIGHT

As part of an organization's governance structure, a MRO program should be in place, including a written policy (or policies) to convey the expectations of the board of directors and senior management regarding managing fraud risks. The board should model vigilance and resilience.

FRAUD & CYBER RISK APPETITE

ICT & Fraud & risk exposure should be assessed periodically by the organization to identify specific potential schemes and events that the organization needs to mitigate.

PREVENTION

Prevention techniques to avoid potential key fraud risk events should be established, where feasible, to mitigate possible impacts on the organization. But avoid trying to eliminate all risks.

DETECTION

Detection techniques should be established to uncover fraud events immediately when they occur and when preventive measures fail or unmitigated risks are realized.

RESPONSE

A reporting process should be in place to solicit input on potential fraud, and a coordinated approach to investigation and corrective action should be used to help ensure potential fraud is addressed appropriately and timely.

Afsluiting

WHODUNNIT?

Deloitte Forensic & Dispute Services

Contactgegevens

Arthur de Groot

Telefoon: +31 88 288 0030

Mobiel: +31 6 5585 3747

E-mail: ahdegroot@deloitte.nl